

Občianska spoločnosť a právny štát

Anotácia: Autor v predmetnom článku charakterizuje občiansku spoločnosť, vymedzuje pojem štát, ako aj zameranie polície v demokratickom štáte.

Kľúčové slová: občan, občianska spoločnosť, právny štát, demokracia.

Keď sa ľudská spoločnosť zorganizovaná do štátneho útvaru stala štátnym spoločenstvom, splyvala celé stáročia táto spoločnosť so štátom tak, ako štátne zriadenie so zriadením spoločenským.¹

V starovekom Grécku sa mestský štát – polis – chápal ako prirodzený útvar, ktorý je pôvodnejší ako jednotlivec. Človek je od prírody bytosťou štátnou. Štát je tu teda univerzálnym pojmom sociálnym, nie špecificky politickou kategóriou. Dokumentuje to aj Aristotelov výrok: „Človek je tvor spoločenský a štát je najdokonalejšie spoločenstvo, v ktorom človek môže žiť.“² Zdrojom prirodzeného spoločenského poriadku, všetkých zákonov a mravov, ktoré dávali životu občanov zmysel a obsah, bola pre Grékov politea.

Celý antický svet sa riadil normou: obec je večná a musí žiť, jedinec je len jej elementárnym článkom. Ľudia prichádzajú a odchádzajú, ale vlasť trvá, kým jej zákon ostáva neotrasený. Staroveký rímsky štát – civitas – bol tiež mestským štátom. Na rozdiel od gréckej polis už však nie je pojmom iba sociálnym. Jeho význam sa typicky rímsky presúva do sféry práva, pevnejšie zakotvuje v objektívnom práve. Ako cives romani – obec založená z plnoprávných občanov, má štát, rovnako ako občan, právnu subjektivitu, teda viažu sa naň práva a povinnosti.³

Väčšinou je štát chápaný spolu v spojení s jeho personálnym substrátom, a to obyvateľstvom, ktoré žije na jeho území. Ľudská spoločnosť, ktorá býva na určitom štátnom útvaru, je štátnou spoločnosťou, resp. štátnym obyvateľstvom. V dôsledku organizačného zoskupenia ľudí, ktorí žijú a sú usadení na určitom území pod vlastnou vládou, sú nazývaní štátny ľud, alebo štátny národ. Štátnu spoločnosť potom predstavuje takéto zoskupenie individuí a ich skupín do najvyššej formy spoločenského života.⁴

Na rozdiel od gréckeho štátu je v rímskom štáte medzi štátom a jednotlivcom evidentný od štátu nezávislý medzičlánok – rodina. Rímsky štát ako právny subjekt sa neskôr označoval ako res publica – vec verejná, teda to, čo je spoločnosti všeobecné pre ľudí zjednotených v štáte – obci. V tomto zmysle bola res publica chápaná ako verejná korporácia a bola subjektom verejného práva. V stredovekej európskej tradícii sa pojmy štát a spoločnosť nerozlišovali. Byť členom občianskej spoločnosti znamenalo byť občanom štátu, teda povinnosť správať sa podľa jeho pravidiel. Podľa Aristotela bola občianska spoločnosť spoločnosťou – poliš, ktoré obsahuje a ovláda všetko ostatné, pričom toho, kto sa môže zúčastňovať na poradnej a súdnej správe štátu, nazveme občanom toho štátu, a hovoriac všeobecne, štát je kolektívom občanov.⁵

Medzi hlavné funkcie štátu môžeme zaradiť funkcie vnútorné, a to právne, bezpečnostné, hospodárske, sociálne a funkcie vonkajšie, medzi ktoré patrí organizovanie

¹ BÍLEK, P. *Demokratický právny štát ve světle práva na bezpečnost*. Praha : Policejní Akademie České republiky, 2003 s. 31.

² MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť a právny štát 1995*, Právnická fakulta UK Bratislava s. 9, 10.

³ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť a právny štát 1995*, Právnická fakulta UK Bratislava s. 11.

⁴ BÍLEK, P., 2003. *Demokratický právny štát ve světle práva na bezpečnost*. Praha : Policejní Akademie České republiky, 2003 s. 32.

⁵ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť a právny štát 1995*, Právnická fakulta UK Bratislava, 1995, s. 13.

vzájomných kontaktov a spolupráce s ostatnými štátmi, ako aj regulácia zahraničného obchodu.

Občianska spoločnosť je v stredoveku ešte politickým pojmom, ústrednou kategóriou politického sveta, v ktorej štát a spoločnosť tvoria homogénnu entitu. Tvoria občiansko-politickú spoločnosť, ktorá sa dvíha nad ekonomickú sféru práce a otroctva. Tvoria vlastne mocenskú štruktúru občiansko-politickej spoločnosti. Občania ako subjekty politickej autority sa priamo zúčastňujú na správe a riadení štátu a majú rovnaké práva v najvyššom zhromaždení (eklesii).⁶

Rozlišovanie spoločnosti a štátu prebieha paralelne s centralizáciou politického v štáte a posunom občianskeho na spoločnosť. I keď Kant používa pojem „občianska samostatnosť“ ako atribút občianskej slobody, rozumie ňou právo spolutvoriť zákony, teda právo spravovať a organizovať štát a spolupôsobiť pri zavádzaní niektorých zákonov.

Občianskou spoločnosťou môžeme rozumieť aj dlhodobú, historicky vyformovanú vrstvu spoločenského života, pre ktorú je typické samovoľné až živelné vyjadrenie sa jedincov a ich dobrovoľných združení, ktoré si vytvárajú na realizáciu ich záujmov.⁷ Je to určitý komplex vzájomných vzťahov medzi jedincami medzi sebou, ako aj medzi jedincami a ich dobrovoľnými združeniami. Štát by mal umožňovať občianskej spoločnosti rozvoj, ako aj ochranu.

Pojmy štát a spoločnosť spája spoločný základ – sú združením, spoločenstvom ľudí, sú sociálnymi kategóriami. Z historického hľadiska je ľudská spoločnosť podstatne staršia ako štát. Štát je teda produktom určitého stupňa rozvoja spoločnosti, v dôsledku ekonomického a sociálneho rozvoja, ako aj rozvoja vedomia ľudí.

V Kantovom období od polovice 18. storočia možno však už zaznamenávať výraznejšie rozdelenie tradične jednotnej koncepcie štátu a spoločnosti. Súvisí to s pokusom odôvodniť modernú formu občianskej spoločnosti – suverénny, centralizovaný konštitučný štát, stojaci nad ostatnými subjektmi spoločnosti a na druhej strane zdôrazniť strategickú dôležitosť ochrany proti jeho autorite podporovaním rastu nezávislých „societa“ v rámci občianskej spoločnosti, ktoré môžu legitímne vystupovať proti štátu v úlohe jeho opozície. Dôsledné oddelenie štátu ako politickej sféry od „občianskej“ sféry spoločnosti sa v európskej tradícii spája s menom Georg Wilhelm Friedrich Hegel. Je považovaný za jedného z prvých, kto oddelenie občianskej spoločnosti a štátu chápe ako kľúčový organizačný princíp moderného sveta a venuje mu systematickú pozornosť. Predstavuje prelom v tradičnú európskom chápaní občianskej spoločnosti v tom, že v jeho diele tento pojem nadobúda primárne sociálny význam, nepoužíva sa už ďalej ako synonymum politického. Spoločnosť by podľa Hegela nebola občianskou, keby nebola právne, morálne a politicky riadená a integrovaná.⁸

Charakteristika ľudskej spoločnosti ako mravná a právna civilizácia bez impéria „societas sine imperio“ je určením občianskej civilizácie. Táto občianska spoločnosť sa vzťahuje na podmienky života v civilizovanej ľudskej komunite s vyvinutými súkromnými vzťahmi. Občianska spoločnosť predstavuje sociálne a ekonomické usporiadanie vzťahov vnútri ľudskej spoločnosti mimo existujúceho štátu.⁹

Občianska spoločnosť je určovaná aktivitami slobodných občanov ako súkromných osôb, ktoré sledujú svoje špecifické individuálne záujmy a ciele. Vstupujú pritom do rôznych

⁶ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť a právny štát 1995*, Právnická fakulta UK Bratislava, 1995 s. 13.

⁷ Dichotómia - štát a spoločnosť

<http://www.google.com/search?hl=sk&q=ob%20spolocnost%20dianska+spolo%20dnos++site:.sk&start=50&sa=N>

⁸ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť a právny štát 1995*, Právnická fakulta UK Bratislava, 1995 s. 15.

⁹ BÍLEK, P. *Demokratický právny štát ve světle práva na bezpečnost*. Praha : Policejní Akademie České republiky, 2003 s. 34, 35.

asociácií, ktoré sa postupne inštitucionalizujú. Inštitúcie potom hrajú úlohu sprostredkovateľa či harmonizácie špecifických záujmov. Tieto aktivity občianskej spoločnosti však nemôžu byť v jej rámci postavené do vzájomného vzťahu prostredníctvom všeobecného cieľa.

Hegel teda vidí občiansku spoločnosť ako sféru, v ktorej prebiehajú procesy spontánnych diferenciácií a partikulárnych asociácií jednotlivcov, resp. skupín jednotlivcov. V rámci takto chápanej občianskej sféry spoločnosti sa zákonite vytvárajú nové mocenské centrá. Hegelové myšlienky o občianskej spoločnosti ďalej rozvinul A. Gramsci. Na rozdiel od Hegela v jeho chápaní ťažiskom občianskej spoločnosti však už nie je len ekonomika, ale aj kultúra a ideológia. Zložkami občianskej spoločnosti už nie sú len asociácie vytvorené na základe ekonomických a sociálnych záujmov. Za jej podstatnú súčasť považuje asociácie rozvíjajúce sa na báze spoločne uznávaných hodnôt. Veľkú pozornosť prikladá Gramsci vzťahu občianskej spoločnosti a štátu. Štát nie je podľa Gramschiho cieľom samým osebe. Nereprodukuje spoločné, ale čiastkové záujmy a ako inštitúcia nie je občianskej spoločnosti nadriadený, ale podriadený.¹⁰

Občianskou spoločnosťou je možné rozumieť súkromné občianske a dobrovoľné iniciatívy, ktoré sú právne zaručené a uznávané. Občianskymi spoločnosťami sú napr. spoločenské organizácie, družstvá, kultúrne inštitúcie, umelecké zväzy, odborové zväzy, občianske iniciatívy žien, mládeže a pod. V minulosti sa štát snažil centralizovať svoju moc a nepodporoval takéto iniciatívy.¹¹ Uvedená snaha bola zjavná, účasťou v občianskej spoločnosti sa občan podieľa na kontrole a vytváraní štátnej politiky moci. Dnes sa, naopak, štát snaží vytvárať podmienky na rozvoj takýchto spoločností.

Existencia štátu predpokladá tri základné prvky:

- obyvateľstvo,
- územie a
- štátna moc.¹²

Štát, ktorý je viazaný právom, vrátane medzinárodných záväzkov, ktoré ratifikoval, je právny štát (Rule of Law). Základnými princípmi právneho štátu sú záväznosť zákona pre všetky zložky spoločnosti i pre štátne orgány.¹³ Ďalšími sú zákonnosť realizácie všetkej štátnej moci, nezávislosť súdnych orgánov od orgánov zákonodarných a výkonných. Znamená to nielen ich nezávislosť, ale aj samostatnosť, možnosť rozhodovania bez akýchkoľvek vplyvov.

Tieto zásady, resp. princípy nazývané tiež Rule of Law charakterizujú, že zákony a právo stoja nad štátom, to značí panstvo práva nad štátom.¹⁴ Z právneho poriadku v právnom štáte je štátna moc odvíjaná, pričom je ním aj obmedzovaná.

Súčasná spoločnosť je charakteristická rastom individualizácie životných potrieb človeka a neustále prebiehajúcimi zmenami. Väčší priestor je zabezpečený individuálnej slobode, pričom na druhej strane rastie individuálna zodpovednosť. Cenou za individualizmus je rast nejednoznačnosti, neurčitosti a neistoty v sociálnej oblasti, zvyšovanie stavu rozkladu sústavy individuálnych a spoločenských hodnôt a určitej dezorientácie človeka.

Dnešná občianska spoločnosť je v západnej Európe chápaná prevažne ako trhovo regulovaná, dobrovoľne organizovaná a súkromne kontrolovaná sféra či vrstva, prípadne aj

¹⁰ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť právny štát*, Právnická fakulta UK Bratislava, 1995 s. 29.

¹¹ Elektronický zdroj http://www.oskole.sk/?id_cat=113&clanok=1621 .

¹² BOHMAN, M. *Policajný a právny štát*, Rigorózna práca 2005, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra teórie štátu a práva s. 11.

¹³ SVÁK, J. *Organizácia a činnosť orgánov ochrany práva*, s. 7.

¹⁴ BOHMAN, M. *Policajný a právny štát*, Rigorózna práca 2005, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra teórie štátu a práva, s. 16.

ako synonymum trhu a iných foriem súkromného života, ktoré majú byť účinnou opozíciou štátnej moci. Jedným z nevyhnutných regulačných mechanizmov silnej občianskej spoločnosti je pritom slobodný trh a druhým rovnako nevyhnutným riadiacim prostriedkom je demokratický právny štát.¹⁵

Pre sociálne zdravie spoločnosti je veľmi dôležité, aby sociálna diferenciácia, ktorú prináša transformácia a s ňou spojený rast sociálnych nerovností, sa vnímal ako spravodlivý a neniesol riziká sociálnej exklúzie. Vnímanie spravodlivosti sociálnej diferenciácie súvisí s presadzovaním meritokratického princípu do tohto procesu, a to v tom zmysle, či a do akej miery sa realizuje podľa zásluh alebo podľa iných kritérií. Nelegitimita sociálnych nerovností v očiach verejnosti znižuje pocit občianskej záväznosti, lojality a konformity vo vzťahu k spoločenskému celku. Takýto stav ešte posilňuje nejednotnosť normatívnych systémov, najmä právnych, ktoré sa prejavujú v nízkej dynamike tvorby právnych noriem vo vzťahu k novým podobám kriminality, legislatívne nedostatky, nejednoznačnosť, resp. niekoľko alternatív výkladu práva vrátane najvyššej právnej normy štátu – ústavy. Na takýto stav nadväzuje neschopnosť oprávnených orgánov štátu vymáhať dodržiavanie noriem a zabezpečenie dovolania práva a spravodlivosti.¹⁶

K významnej zmene vo vzťahu medzi štátom a občianskou spoločnosťou došlo v Slovenskej republike po novembri 1989. V tejto zlomovej situácii môže dochádzať aj k možným ohrozeniam občianskej spoločnosti, ktoré môžu v jej rámci vzniknúť a rozvíjať sa alebo jej hroziť zvonku, najmä od štátu.

Demokraciu vo všeobecnom zmysle môžeme chápať ako uznanie zásady podriadenia menšiny väčšine, a to prostredníctvom fungovania princípov umožňujúcich uplatnenie vôle väčšiny. K demokracii však patrí aj ochrana tradičných občianskych práv menšiny.

Modernú demokraciu tvoria štyri základné piliere:¹⁷

1. princíp tradičných občianskych práv, ako je právo na slobodu, rozvoj osobnosti, slobodu prejavu, slobodu zhromažďovania, slobodu združovania, slobodu vyznania, vlastníctvo, rovnosť pred zákonom,
2. princíp suverenity – vládnú moc, ktorá zodpovedá občanom za svoju činnosť, je ustanovená občanmi,
3. princíp delby moci – štátna moc je uplatňovaná orgánmi zákonodarnými, výkonnými a súdnymi.

Občianska spoločnosť je funkčným komplexom predovšetkým nepolitických vzťahov, praktík a inštrumentov. Je protiváhou mocenskej politiky a stabilnej sféry štátnych inštitúcií, od ktorých sa odlišuje veľkou flexibilitou, kolobehom neprestajne sa obnovujúcich občianskych iniciatív a hnutí. Ich prostredníctvom sa občania zasadujú o riešenie verejných vecí a v hraničných situáciách vstupujú aj do politiky.

Občianska spoločnosť plní celý rad významných funkcií. Z tých základných, ktoré vystupujú najmä v relácii k štátu, možno spomenúť predovšetkým funkciu kreatívnu (štát ako produkt spoločnosti), iniciačnú, funkciu oponenta či protiváhy štátnej moci, funkciu kontrolnú, prípadne funkciu participačnú, ktorá v prípade otvorenosti, priepustnosti medzi systémom štátu a systémom občianskej spoločnosti zabraňuje konfliktom medzi nimi, zmiernuje ich interakcie. Občianska spoločnosť dokáže tmiť ekonomické a politické vplyvy,

¹⁵ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť právny štát*, Právnická fakulta UK Bratislava, 1995 s. 31 – 32.

¹⁶ LUBELCOVÁ, G. *Kriminalita ako spoločenský fenomén, Úvod do sociologicky orientovanej kriminológie*, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied v Bratislave, 2009 s. 185.

¹⁷ BOHMAN, M. *Policijný a právny štát, Rigorózna práca 2005*, Akadémia Policijného zboru v Bratislave, Katedra teórie štátu a práva, s. 17.

pružne na ne reagovať, aby dosahy na jedinca neboli priveľkou záťažou a nedegradovali jeho život.¹⁸

Prostredníctvom občianskej spoločnosti môže dochádzať k obhajobe záujmov občanov, ako aj k zabezpečeniu ochrany pred rôznymi vplyvmi, napr. ekonomickými, politickými, ktoré ohrozujú existenciu jednotlivca, prípadne skupín.

Potenciál politickej a občianskej participácie znižuje pokles dôvery v štátne a politické inštitúcie. Občianska spoločnosť ako významný mechanizmus demokracie, kanál riešenia sociálnych napätí a konfliktov, má význam aj ako scelujúci článok spoločnosti, ktorá má potenciál vytvárať vedomie spolupatričnosti, súdržnosti a solidarity. Prostredníctvom nej sa profilujú spoločenské hodnoty, mravné základy spoločenskej integrácie.

Právo predstavuje nárok, ktorý môže jedna osoba vznášať voči inej osobe do tej miery, do ktorej výkonom svojich práv nebráni nikomu ďalšiemu vo výkone jeho práv. Ľudské práva sú právnym nárokom, ktorý má každá osoba ako človek.¹⁹ Za dodržiavanie zákonov a udržiavanie poriadku, mieru a bezpečnosti je zodpovedný štát. V oblastiach, ktoré sa týkajú najmä verejného poriadku a verejného života, si štáty najčastejšie zriaďovali orgány na uplatňovanie alebo vynucovanie zákona. Jedným z týchto orgánov je aj polícia.

Zaistenie bezpečnosti a najmä trvania takéhoto stavu, a teda zaistenie jedného zo znakov právneho štátu je zabezpečenie právnej bezpečnosti. Právna bezpečnosť je určitý stav, charakterizovaný právnou istotou a právnou ochranou tvorenou na základe právneho poriadku uskutočňovaného v súlade so zásadou legality. Uvedené znamená, že konanie, ktoré je v súlade s právom, musí byť príslušnými štátnymi orgánmi rešpektované a tolerované. Štát podľa právneho poriadku poskytuje občanom ochranu nielen proti jednotlivcom a ich skupinám, ale aj proti orgánom štátnym, ktorú zabezpečuje činnosťou súdnych a právnych orgánov a parlamentnou kontrolou.²⁰

V demokratickom štáte je potrebná policajná organizácia, ktorá spolupôsobí pri zaisťovaní poriadku a vnútornej bezpečnosti, a to systematickým preventívnym a represívnym pôsobením. Jej činnosť je vymedzená zákonmi so stanovenými úlohami, oprávneniami a povinnosťami.

Hlavnými požiadavkami na fungovanie polície v štátoch s demokratickým zriadením sú jej apolitickosť, profesionalita a nezávislá kontrola. Polícia a v podmienkach Slovenskej republiky – Policajný zbor – by mala systematickým preventívnym a represívnym spolupôsobením zaisťovať ochranu verejného poriadku a vnútornej bezpečnosti štátu. Jej činnosť je presne vymedzená zákonom, v ktorom má vymedzené úlohy, ktoré rešpektujú základné idey právneho štátu.

Základné práva a slobody, ktoré sa podľa Ústavy Slovenskej republiky zaručujú v Slovenskej republike, nie sú obsiahnuté iba v ústave. Ich prameňom môžu byť:

- právne predpisy prijaté v československom štáte,
- medzinárodné zmluvy o ľudských právach,
- zákony Slovenskej republiky.

Všetky uvedené pramene práva musia spĺňať podmienky Ústavy Slovenskej republiky.²¹

¹⁸ MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť právny štát 1995*, Právnická fakulta UK Bratislava, 1995, s. 35.

¹⁹ De ROVER, C. *Služiť a chrániť. Ľudské práva a humanitárne právo pre policajné a bezpečnostné sily*, 1998, Vydal Medzinárodný výbor Červeného kríža 2002, Bratislava, s. 66.

²⁰ BOHMAN, M. *Policajný a právny štát*, Rigorózna práca 2005, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra teórie štátu a práva s. 65.

²¹ DRGONEC, J. *Základné práva a slobody podľa Ústavy Slovenskej republiky, Zväzok I*, s. 22, ISBN 80-85719-13-4, spolu s. 264, Vydalo MANZ, spol. s. r. o. Bratislava 1997.

V zmysle zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov Policajný zbor je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý plní úlohy vo veciach vnútorného poriadku, bezpečnosti, boja proti zločinnosti vrátane jej organizovaných foriem a medzinárodných foriem a úlohy, ktoré pre Policajný zbor vyplývajú z medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky. Jeho činnosť kontroluje Národná rada Slovenskej republiky a vláda.

Policajný zbor sa vo svojej činnosti riadi ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Policajný zbor pôsobí na celom území štátu. Jeho organizácia nie je upravená zákonom, ale ustanovuje ju interným právnym predpisom minister vnútra. V súvislosti s plnením rôznych úloh sa Policajný zbor člení na služby, z nich niektoré majú vo svojom názve aj označenie polícia. Ide napr. o službu justičnej polície, službu kriminálnej polície, službu finančnej polície, službu poriadkovej polície, službu dopravnej polície, službu cudzineckej polície, službu hraničnej polície. Uvedené označenie môže vzbudzovať dojem, že ide o samostatné policajné organizácie, pričom však termín „polícia“ je výrazom označenia náplne úloh danej služby.

V demokratickom právnom štáte s cieľom predchádzania možnosti zneužitia polície v prospech určitej skupiny, politickej strany, alebo polície samotnej, sa vyvinuli mechanizmy, ktoré tomu majú zabrániť. Týmito mechanizmami je kontrola polície ako kontrola v rámci ústavnej delby moci. Konkrétnejšie sa tento kontrolný systém zameriava výhradne na políciu a zabráňuje presahovaniu ich právomocí nad zákonný rámec, a to tak v rozsahu ľudsko-právnom, ako aj v politickom. Takúto úroveň označujeme ako občiansku kontrolu činnosti polície. Môže ju vykonávať parlament, a to aj prostredníctvom otázok na činnosť polície adresovaných ministrom vnútra.

Literatúra

BÍLEK, P. *Demokratický právny štát ve světle práva na bezpečnost*. Praha : Policejní Akademie České republiky, 2003 s. 31.

BOHMAN, M. *Policajný a právny štát*, Rigorózna práca 2005, Akadémia Policajného zboru v Bratislave, Katedra teórie štátu a práva s. 11.

De ROVER, C. *Slúžiť a chrániť. Ľudské práva a humanitárne právo pre policajné a bezpečnostné sily*, 1998, Vydal Medzinárodný výbor Červeného kríža 2002, Bratislava, s. 66.

DRGONEC, J. *Základné práva a slobody podľa Ústavy Slovenskej republiky, Zväzok I*, s. 22, ISBN 80-85719-13-4, spolu s. 264, Vydalo MANZ, spol. s. r. o. Bratislava 1997.

LUBELCOVÁ, G. *Kriminalita ako spoločenský fenomén, Úvod do sociologicky orientovanej kriminológie*, Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied v Bratislave, ISBN 978-80-224-1051-9, s. 185.

MALCEVOVÁ, E. *Občan Občianska spoločnosť právny štát 1995*, Vydavateľstvo Právnickej fakulty UK Bratislava, ISBN 80.-7160-010-5, s. 9,10.

SVÁK, J. *Organizácia a činnosť orgánov ochrany práva*, s. 7.

Elektronický zdroj: http://www.oskole.sk/?id_cat=113&clanok=1621.

Dichotómia – štát a spoločnosť <http://www.google.com/search?hl=sk&q>.

Key words: citizen, civil society, legal state, democracy.

Summary

Author of the contribution characterizes the term civil society, as well as its historical understanding and the term legal state. He further also mentions today's society and fundamental pillars of modern democracy. He points out also the legal security and providing the legal protection on the side of the state. In the conclusion, the author mentions performance of the Police. He also characterizes related terms, such as democracy and describes the focus of the Police in a democratic legal state. Author mentions that in the democratic and legal state mechanisms, with the aim of avoiding the misuse of the Police, were developed, which should prevent this, especially in the form of control.

*plk. JUDr. Rudolf Briška
sekcia kontroly a inšpekčnej služby
Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
e-mail: rudolf.briska@minv.sk*

Recenzent: JUDr. Václav Mastný